

Stanisław Flejterski, Ireneusz Jaźwiński

Badania naukowe i edukacja w rozwoju kapitału intelektualnego jednostek samorządu terytorialnego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 77, 83-95

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

STANISŁAW FLEJTERSKI

IRENEUSZ JAŻWIŃSKI

Uniwersytet Szczeciński

**BADANIA NAUKOWE I EDUKACJA
W ROZWOJU KAPITAŁU INTELEKTUALNEGO
JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO**

Wprowadzenie

Rozwój jednostek samorządu terytorialnego (JST), jego poziom, tempo i struktura zależą od ogromnej liczby różnych czynników: obiektywnych i subiektywnych, zewnętrznych i wewnętrznych, strukturalnych i koniunkturalnych, ekonomicznych i pozaekonomicznych. Jednocześnie zawsze będzie rezultatem ludzkich talentów, wiedzy, zapobiegliwości, przedsiębiorczości, inicjatywy i własnego wysiłku na rzecz poziomu życia. W centrum wielu analiz naukowych znajduje się kwestia wyodrębnienia zbioru czynników determinujących rozwój JST na poziomie gmin, miast, powiatów i województw. Chodzi w istocie o poszukiwanie swego rodzaju lokomotyw, biegunów wzrostu, kół zamachowych pobudzających rozwój, sprzyjających wzrostowi poziomu zamożności społeczności JST.

Scientia potestas est, Knowledge is Power (Wiedza jest potęgą) – to znane sformułowanie, autorstwa Francisa Bacona (1597), znakomicie oddaje rolę podstawowych i stosowanych badań naukowych oraz kształcenia w rozwoju społeczno-gospodarczym, również w rozwoju JST. Współcześnie w warunkach tworzenia się gospodarki i społeczeństwa opartych na wiedzy za kluczowe czynniki rozwoju społeczno-gospodarczego uznaje się badania naukowe i edukację oraz kapitał intelektualny. Rozwój kapitału intelektualnego staje się pod-

stawowym wyzwaniem dla polskich JST. Nauka i edukacja powinny odgrywać fundamentalną rolę w rozwoju lokalnym i regionalnym.

Celem pracy jest wskazanie na znaczenie badań naukowych i edukacji w rozwoju kapitału intelektualnego z uwzględnieniem JST.

1. Rozwój kapitału intelektualnego jako wyzwanie dla JST

Kluczową rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym, w tym rozwoju lokalnym i regionalnym, również JST, odgrywa kapitał intelektualny, który jest bardzo blisko powiązany z kapitałem ludzkim. W *Raporcie o kapitale intelektualnym Polski* określono ten kapitał jako „ogół niematerialnych aktywów ludzi, przedsiębiorstw, społeczności, regionów i instytucji, które odpowiednio wykorzystane, mogą być źródłem obecnego i przyszłego dobrostanu”¹. Stwierdzono również, że czterema komponentami kapitału intelektualnego są kapitały: ludzki, strukturalny, społeczny i relacyjny. Poszczególne komponenty kapitału intelektualnego zdefiniowano w następujący sposób²:

1. Kapitał ludzki to potencjał zgromadzony we wszystkich ludziach, wyrażający się w ich wykształceniu, doświadczeniu życiowym, postawach, umiejętnościach i mogący służyć poprawie aktualnego i przyszłego dobrobytu społecznego.
2. Kapitał strukturalny (organizacyjny) to potencjał zgromadzony w elementach infrastruktury narodowego systemu edukacji i innowacji – placówkach oświatowych, naukowych, badawczych, infrastrukturze teleinformatycznej, własności intelektualnej.
3. Kapitał społeczny to potencjał zgromadzony w społeczeństwie w postaci obowiązujących norm postępowania, zaufania i zaangażowania, które wspierając współpracę i wymianę wiedzy, przyczyniają się do wzrostu dobrostanu.
4. Kapitał relacyjny to potencjał związany z wizerunkiem na zewnątrz (za granicą), poziomem integracji z globalną gospodarką, atrakcyjnością dla jej zagranicznych „klientów” – partnerów handlowych, inwestorów, turystów.

¹ *Raport o kapitale intelektualnym Polski*, SGH, Warszawa 2008, s. 5.

² *Ibidem*.

W raporcie *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*³ wśród głównych wyzwań umieszczono „gospodarkę opartą na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego”. Stwierdzono, że tempo i trwałość procesu konwergencji Polski z najbardziej rozwiniętymi krajami Europy i świata zależy będzie od tego, czy i w jakim stopniu będzie on oparty na kapitale intelektualnym. Wiedza może stanowić główne źródło konkurencyjności wówczas, gdy uda się stworzyć sprzyjające warunki rozwoju i synergii systemów innowacji oraz edukacji. Niezbędne jest wprowadzenie polityki rozwojowej opartej na kapitale intelektualnym, której sponsorem będą obecne pokolenia, a beneficjentem oraz recenzentem przyszłe pokolenia Polaków.

Analizy dotyczące różnych aspektów kapitału intelektualnego świadczą o tym, że Polska nie jest dobrze przygotowana do konkurowania w świecie jako społeczeństwo oparte na wiedzy. Niezbędne jest podjęcie wielu kluczowych reform, głównie systemu szkolnictwa wyższego i nauki zorientowanej na podniesienie poziomu integracji z gospodarką oraz poprawę użyteczności wykształcenia wyższego, a także zmiana systemu edukacji tak, aby zapewniał on zarówno realizację funkcji egalitarnych, jak i elitarnych. Wiele zależy od zmiany postaw przedsiębiorców (ciągły rozwój produktów i usług oraz szukanie nowych przewag konkurencyjnych), naukowców (lepszą współpracę z biznesem i gotowość do działania w środowisku bardziej otwartym i konkurencyjnym), rodziców i nauczycieli (dobre zdefiniowanie współodpowiedzialności, zasad i metod współpracy przy wychowaniu i edukacji dzieci oraz młodzieży) oraz wszystkich dorosłych Polaków (uczenie się przez całe życie i we wszystkich rolach życiowych). Niezbędne jest też wypracowanie nowych form wspierania integracji środowisk naukowych, biznesowych i kulturalnych na poziomie regionalnym i lokalnym. W Polsce szkoły i uczelnie są zbyt słabo związane ze swym otoczeniem. Polscy naukowcy, nauczyciele, studenci i uczniowie są nadal w niewielkim stopniu zintegrowani z odpowiednimi społecznościami w Europie i na świecie⁴.

Indeks kapitału intelektualnego Polski dla poszczególnych pokoleń plasuje ją na odległych miejscach wśród krajów europejskich, co oznacza, że dystans, jaki dzieli nasz kraj od czołówki pod tym względem, jest nadal znaczny⁵.

³ Zob. *Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, red. M. Boni, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009.

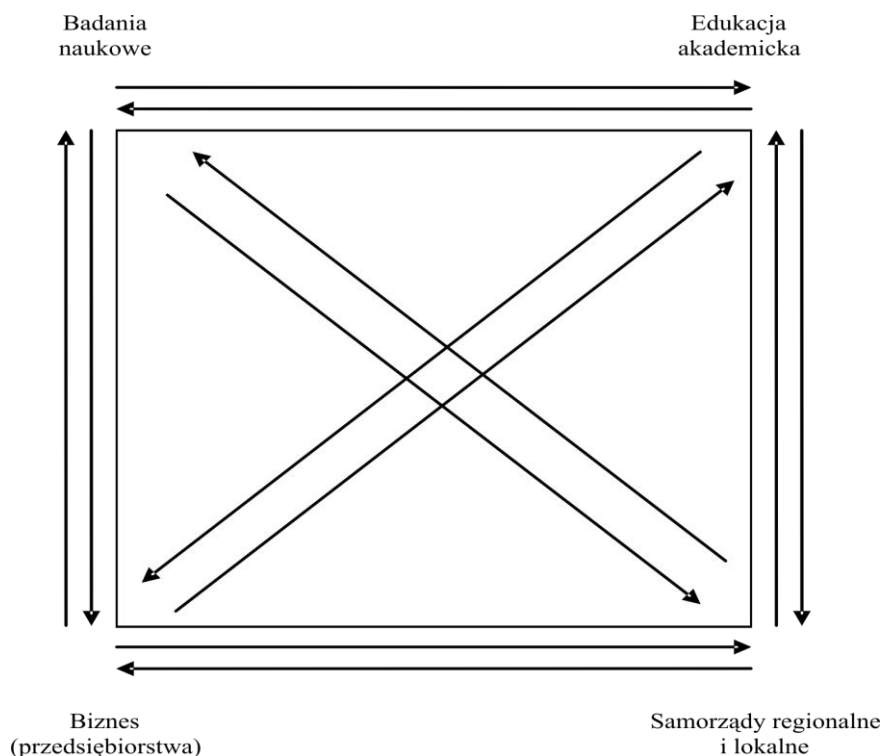
⁴ www.polska2030.pl (1.06.2011).

⁵ Zdaniem M. Kleibera nie można się dziwić, że naukowcy i najzdolniejsi absolwenci będą wyjeżdżać za granicę. Polska przegrywa obecnie rywalizację o najzdolniejsze ludzkie umysły, co

W globalnej gospodarce należy myśleć w kategoriach globalnych i odkrywać niezaspokojone potrzeby klientów na całym świecie. Nie będzie to możliwe bez dobrej współpracy świata biznesu, naukowców i artystów projektantów, gdyż we współczesnym świecie wartość dodana produktów w dużej mierze opiera się na twórczym połączeniu tych dziedzin. W praktyce przedsiębiorcy nie wiedzą, jakie są możliwości współpracy z sektorem nauki, a często nie są wręcz przekonani o korzyściach z takiej współpracy. Kraje, w których współpraca między sektorem badań i rozwoju a sektorem biznesu rozwija się najlepiej, prowadzą aktywne polityki na rzecz ich integracji. Na poziomie mikro władze regionalne i lokalne powinny współtworzyć przestrzeń, w której innowacyjny biznes oraz środowisko naukowe mogą się komunikować i współpracować – uczestnicząc w tworzeniu parków naukowo-technologicznych, klastrów oraz inkubatorów przedsiębiorczości⁶ (rysunek 1).

jest kluczem do naszej pozycji w UE i na świecie. *System funkcjonowania szkolnictwa wyższego trzeba szybko unowocześnić. Polska przegrywa w Unii rywalizację o najzdolniejsze umysły*, rozmowa z M. Kleiberem, „Dziennik Gazeta Prawna” 2010, nr 81, s. A8.

⁶ www.polska2030.pl (1.06.2011).

Rys. 1. Kierunki współpracy służące rozwojowi kapitału intelektualnego JST

Źródło: opracowanie własne.

2. Rola badań naukowych i edukacji w rozwoju JST

Rola badań naukowych i edukacji w rozwoju lokalnym i regionalnym jest fundamentalna. Kształt, jakość i dostępność edukacji na wszystkich poziomach stanowią współcześnie decydujące czynniki rozwoju; trudno sobie wyobrazić kraj rozwinięty i przygotowany do wyzwań bez systemu, w którym każdy może korzystać z możliwości rozwoju wiedzy; kluczową kwestią jest edukacja dostosowana do potrzeb współczesnej epoki⁷. Edukacja jest tym czynnikiem, który czyni człowieka świadomym, aktywnym uczestnikiem życia gospodarczego, ale i życia w ogóle. Nowoczesny człowiek musi mieć zaszczepione głęboko poczu-

⁷ P. Wiśniewski, *O edukacji ekonomicznej*, „Bank” 2010, nr 4, s. 80.

cie potrzeby wiedzy. Gromadzenie doświadczeń i mądrości pokoleń za pomocą tradycji, książek i innych składników otaczającej rzeczywistości umożliwiała młodym ludziom korzystanie z doświadczeń poprzedników.

Ważnym składnikiem polityki naukowej jest konieczność znacznie większego uwzględnienia potrzeb edukacyjnych społeczeństwa. Do tworzenia postępu technicznego, a także przenoszenia go do Polski potrzebni są ludzie wykształceni⁸. Współcześnie znaczna część społeczeństwa polskiego, nie mając dostępu do różnorodnych form wyższego wykształcenia, nie rozumie przeprowadzanych reform, nie pojmuje używanej argumentacji, wreszcie wykazuje niski poziom przedsiębiorczości i konkurencyjności. Ludzie w Polsce muszą się uczyć świadomości ryzyka, które jest immanentnie wpisane w gospodarkę rynkową i stanowi odejście od budowanej w poprzednim ustroju pewności bytowania, choć na niskim poziomie. W ciągu najbliższych 20 lat niezwykle ważna dla rozwoju kapitału intelektualnego będzie rola uniwersytetów i innych wyższych uczelni. Wokół uczelni powinna się formować tzw. klasa kreatywna, ważna z punktu widzenia rozwoju kapitału społecznego⁹.

Uwzględniając podejście J. Kocha, można stwierdzić, że dotychczasowe reformy nie są wystarczające, a utrzymanie wzrostu gospodarczego w perspektywie średnio- i długookresowej zależy od przejścia do gospodarki opartej na wiedzy¹⁰. Związane to jest z koniecznością wykreowania i wprowadzenia odpowiedniej polityki naukowej państwa. Powinna ona przede wszystkim dążyć do zwiększenia innowacyjności gospodarki, czyli ukierunkować badania naukowe na potrzeby przemysłu i usług, oraz wspierać transfer dostępnej wiedzy do przedsiębiorstw. Do głównych barier innowacji i transferu technologii w Polsce można zaliczyć: hermetyczne struktury sfery nauki i badań, orientację na zasilanie finansowe wyłącznie z budżetu, brak rozeznania w potrzebach gospodarki, mało praktyczne ukierunkowanie działalności badawczej, skostniałe struktury i mentalność pracowników nauki utrudniające przełamywanie dotychczasowych przyzwyczajeń, niejasne regulacje prawne o własności intelektualnej, brak wyodrębnionych i wyspecjalizowanych jednostek zajmujących się w ramach np. uczelni promocją osiągnięć naukowych i ich komercjalizacją¹¹. Jeśli nauka w Polsce ma odgrywać istotną rolę w rozwoju gospodarczym kraju,

⁸ J. Koch, *Rola nauki w rozwoju gospodarczym*, <http://pryzmat.pwr.wroc.pl/Pryzmat123>. (1.06.2011).

⁹ www.polska2030.pl (1.06.2011).

¹⁰ J. Koch, *Rola nauki...*, op. cit.

¹¹ Ibidem.

w tym w rozwoju JST, musi zmienić swoje nastawienie do gospodarki oraz re-spektować jej problemy i potrzeby.

3. Aktualizacja Strategii Rozwoju Szczecina jako przykład badań naukowych służących rozwojowi JST

Ważnym badaniem naukowym służącym rozwojowi lokalnemu i regionalnemu oraz rozwojowi kapitału intelektualnego JST była *Aktualizacja Strategii Rozwoju Szczecina oraz opracowanie średniookresowego programu rozwoju*¹², przeprowadzona na zlecenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2009–2011. W ramach projektu między innymi przeprowadzono konsultacje społeczne i eksperckie, dokonano diagnozy społeczno-gospodarczej Szczecina, wytyczono cele strategiczne i operacyjne miasta w perspektywie 2025 roku. Podczas prac wykorzystano metodykę firmy WYG International oraz dotychczasowe doświadczenia magistratu w opracowywaniu dokumentów programowych i doświadczenia zespołu ekspercko-redakcyjnego. W dalszych etapach projekt obejmuje także stworzenie procedur finansowania realizacji opracowanej strategii, między innymi poprzez nowe narzędzie w postaci Wieloletniego Programu Rozwoju Szczecina. Założono, że w ramach badań dokonano wyboru tych obszarów polityki rozwoju miasta (w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej), których wsparcie, w ramach istniejących uwarunkowań budżetowych, przyczyni się do najbardziej efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta w zakładanym horyzoncie czasu.

O znaczeniu badań naukowych, edukacji i kapitału intelektualnego w rozwoju Szczecina świadczy zaproponowana w wyniku przeprowadzonych badań pożądana *Wizja Szczecina 2025*¹³:

- a) Szczecin – miasto metropolitalne, o intensywnych związkach z zagranicą, głównie z Niemcami i Skandynawią, atrakcyjne dla gmin sąsiadujących, miasto otwarte na nowe idee i przybyszów z innych regionów i krajów;

¹² Zob. *Diagnoza społeczno-gospodarcza Szczecina*, WYG International, Szczecin, maj 2011; *Strategia Rozwoju Szczecina 2025*, WYG International, Szczecin, maj 2011. W realizacji tego projektu brali udział pracownicy szczecińskich uczelni, w tym autorzy niniejszego artykułu głównie w sferze społecznej.

¹³ *Strategia Rozwoju...*, op. cit., s. 40.

- b) Szczecin – miasto postindustrialne, oferujące atrakcyjne miejsca pracy, ośrodek rozwoju usług nowoczesnych i wybranych usług tradycyjnych (w tym portowo-żeglugowych);
- c) Szczecin – miasto inwestujące w wiedzę, zorientowane na nowoczesną edukację, mające bogatą ofertę kształcenia na poziomie akademickim, również dla obcokrajowców;
- d) Szczecin – miasto będące ważnym ośrodkiem rozwoju sfery IT, innowacji techniczno-technologicznych i badań w wybranych dziedzinach (np. genetyka, nanotechnologie, oceanotechnika);
- e) Szczecin – miasto z rozwiniętym węzłem transportowo-logistycznym, opartym na porcie morskim i śródlądowym, połączeniach drogowych, kolejowych i lotniczych;
- f) Szczecin – miasto o znacznych zasobach zieleni i wód, bezpieczne, przyjazne i atrakcyjne dla mieszkańców, inwestorów i turystów, oferujące bogaty program kulturalny oraz wysoką jakość życia i wypoczynku.

Struktura wytyczonych celów rozwoju Szczecina do 2025 roku obejmuje misję, cztery cele strategiczne i dwanaście celów operacyjnych. Wyznaczono następujące cele strategiczne¹⁴:

- a) Szczecin – miasto wysokiej jakości życia;
- b) Szczecin – miasto nowoczesnej, konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki;
- c) Szczecin – miasto o wysokim kapitale intelektualnym;
- d) Szczecin – atrakcyjne miasto metropolitalne.

Realizacji każdego celu strategicznego służą trzy cele operacyjne¹⁵.

¹⁴ Ibidem, s. 41.

¹⁵ Do realizacji I celu strategicznego służą cele operacyjne: Ochrona oraz wykorzystanie walorów przyrodniczych; Rewitalizacja i rozwój przestrzeni miejskiej; Wspieranie rozwoju efektywnych usług społecznych; realizacji II celu strategicznego: Wspieranie rozwoju biznesu lokalnego i dopływu inwestycji zewnętrznych; Podnoszenie innowacyjności przedsiębiorstw; Zdynamiczowanie rozwoju turystyki z wykorzystaniem zasobów przyrodniczych i dziedzictwa historyczno-kulturowego; realizacji III celu: Budowanie kapitału społecznego szczecinian, wzrost zaufania między ludźmi, poprawa relacji miasto–obywatel oraz pobudzanie aktywności społecznej; Wspieranie rozwoju szczecińskiego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki, gospodarki, kultury, sportu oraz lokalnych elit; Poszerzanie zakresu, dostępności i jakości edukacji; realizacji IV celu: Intensyfikacja i wzrost efektywności współpracy międzynarodowej; Poprawa dostępności transportowej i układu komunikacyjnego miasta; Wspieranie rozwoju i harmonizacja metropolitalnych funkcji Szczecina oraz realizacja projektów budujących prestiż miasta.

Należy podkreślić, że w ramach III celu strategicznego „Szczecin – miasto o wysokim kapitale intelektualnym” wyodrębniono cel operacyjny III.2. „Wspieranie rozwoju szczecińskiego ośrodka naukowego oraz współpracy środowisk nauki, gospodarki, kultury, sportu oraz lokalnych elit”. W opisie tego celu strategicznego między innymi stwierdzono, że „Wspieranie nauki ma strategiczne znaczenie dla Szczecina. Przekształcenie szczecińskiej gospodarki, o niskim poziomie innowacyjności, w gospodarkę nowoczesną, opartą na wiedzy, wymaga wzmocnienia potencjału naukowego i dydaktycznego szczecińskich uczelni (publicznych i niepublicznych) oraz włączenia ich w krajową i międzynarodową sieć wymiany wiedzy. Wysoki poziom tego potencjału będzie generować impulsy dla powstawania nowoczesnych przedsięwzięć gospodarczych w mieście i regionie; równocześnie jego rozwój powinien być skorelowany z potrzebami i tendencjami szczecińskiego rynku pracy w celu kształcenia nie tylko wysoko kwalifikowanych specjalistów, ale także specjalistów poszukiwanych przez przedsiębiorców, szczególnie w dziedzinach istotnych dla rozwoju miasta”¹⁶.

4. Foresight regionalny rynku pracy jako przykład badań naukowych służących rozwojowi JST

Badaniami naukowymi służącymi rozwojowi regionalnemu i rozwojowi kapitału intelektualnego JST był również projekt *Foresight obszaru tematycznego rynek pracy województwa zachodniopomorskiego*¹⁷, przeprowadzony na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w 2010 roku. Badania typu *foresight* ogólnie mają na celu projekcję trendów rozwoju i na tej podstawie wskazanie oraz ocenę przyszłych potrzeb, szans i zagrożeń związanych z rozwojem społeczno-gospodarczym. Głównym celem tych badań było wskazanie kierunku, w jakim będzie się rozwijała gospodarka województwa zachodniopomorskiego, oraz określenie regionalnych trendów zapotrzebowania przez innowacyjne przedsiębiorstwa na kadry, w tym w podziale na poszczególne branże, w perspektywie 2030 roku. Przeprowadzając badania,

¹⁶ *Strategia Rozwoju...*, op. cit., s. 51.

¹⁷ *Foresight obszaru tematycznego rynek pracy województwa zachodniopomorskiego*, raport końcowy, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2010. W realizacji tego projektu brali udział pracownicy szczecińskich uczelni, w tym również autorzy niniejszego artykułu.

wykorzystano metody eksperckie, polegające na „wydobywaniu” z ekspertów zgromadzonej przez nich w ramach studiów i doświadczeń wiedzy, i to zarówno wiedzy uświadomionej, jak i tej nieuświadomionej (np. poprzez burze mózgów, badanie Delphi), i poddanie jej odpowiedniemu przetworzeniu (np. poprzez analizę SWOT lub PEST). Założono, że wypracowane w projekcje scenariusze powinny być podstawą do przygotowania długofalowych działań o charakterze strategicznym w obszarze rynku pracy ze strony administracji regionu i mogą być podstawą aktywnej polityki społeczno-ekonomicznej.

Należy podkreślić, że w ramach badań *Foresight regionalny rynek pracy* określono zintegrowane scenariusze rozwoju rynku pracy w województwie zachodniopomorskim: scenariusz przełomu/skoku, będący scenariuszem najbardziej pożądanym, oraz scenariusz kontynuacji. Wyodrębniono cztery najważniejsze czynniki decydujące o przejściu od stanu obecnego do scenariusza przełomu/skoku¹⁸:

- a) polityka i strategia wobec inwestorów – spójność działań, skuteczniejsza strategia, dobra oferta, wykwalifikowane kadry, pierwszeństwo we wszystkich priorytetach;
- b) gospodarka oparta na wiedzy – ośrodki badawczo-rozwojowe, integracja środowisk naukowych i biznesu, budowa kapitału intelektualnego regionu;
- c) kapitał społeczny regionu – integracja społeczna, zaangażowanie społeczne, współpraca, relacje, akceptacja dla zmian, zaufanie, szybkie przystosowanie się;
- d) zasoby endogeniczne regionu – identyfikacja najważniejszych zasobów województwa w wymiar konkurencji europejskiej lub przynajmniej makroregionu – (basen Morza Bałtyckiego, Pomerania itp.), przewagi są ofertą dla ludzi, inwestorów, zespołów naukowych.

Scenariusz przełomu/skoku zakłada między innymi¹⁹, że sytuacja demograficzna (spadek liczby studentów), prawna (zmiany w ustawie o szkolnictwie wyższym), ekonomiczna (niskie zarobki naukowców) oraz polityka naukowa Polski, której kontynuacją jest polityka regionalna, wymusi zmianę zaangażowania naukowców, integrację środowisk naukowych, biznesowych oraz organizacje wsparcia biznesu na rzecz realizacji wspólnych celów; powstaną zespoły badacze przy instytucjach i ośrodkach badawczo-rozwojowych, które będą

¹⁸ Ibidem, s. 75.

¹⁹ Ibidem, s. 78.

w stanie generować innowacyjne rozwiązania; realizowane projekty przyciągną naukowców z innych ośrodków, a kadra regionalna zasili inne zespoły badawcze. Jest to bardzo ważna teza z punktu widzenia roli badań naukowych i edukacji w rozwoju zachodniopomorskich JST.

W ramach analizowanego badania *Foresight regionalny rynek pracy* również zebrano i przeanalizowano opinie eksperckie na temat wybranych aspektów rynku pracy w województwie zachodniopomorskim określające: czynniki społeczne, ekonomiczne i polityczne determinujące podaż i popyt na kadry w regionie w długim okresie pod kątem wspierania innowacyjności; regionalne tendencje zapotrzebowania przez innowacyjne przedsiębiorstwa na kadry w długim okresie w podziale na branże; najbardziej przydatne kwalifikacje pracowników w długim okresie w odniesieniu do warunków nowoczesnej gospodarki w regionie; kompetencje pracownicze oraz metody tworzenia i rozwijania wiedzy w organizacji istotne dla procesu kreowania wartości przedsiębiorstw w województwie; szanse i zagrożenia mające wpływ na rozwój określonych kwalifikacji w regionie; kierunki, wielkości i rodzaje szkoleń, które będą potrzebne na rynku zachodniopomorskim w celu lepszego kształtowania kompetencji kadr w przyszłości; kierunki kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych, zawodowych oraz na uczelniach wyższych pod kątem zapotrzebowania na kadry w przyszłości; zawody i kompetencje schyłkowe z punktu widzenia gospodarki regionu z przyszłości; przewidywane zmiany demograficzne na rynku pracy; dziedziny, w jakie jednostki samorządu terytorialnego województwa zachodniopomorskiego powinny być zaangażowane, by wspierać długoterminowo rozwój zasobów ludzkich nastawionych na innowacyjność.

Podsumowanie

W ciągu najbliższych lat niezwykle ważna dla rozwoju kapitału intelektualnego JST będzie rola uniwersytetów i innych uczelni wyższych. Z jednej strony uczelnie powinny odpowiadać na zapotrzebowanie rynku pracy przez właściwe kształcenie studentów, z drugiej zaś muszą dbać o potencjał badawczo-rozwojowy. Na poziomie mikro władze regionalne i lokalne powinny współtworzyć przestrzeń, w której innowacyjny biznes oraz środowisko naukowe mogą się komunikować i współpracować – uczestnicząc w tworzeniu parków naukowo-technologicznych, klastrów oraz inkubatorów przedsiębiorczości²⁰.

²⁰ www.polska2030.pl (1.06.2011).

Ewentualne uruchomienie nowych biegunów wzrostu JST zależy od zintegrowanej aktywności wszystkich instytucji i ośrodków współodpowiedzialnych za rozwój lokalny i regionalny: władz samorządowych i rządowych, przedsiębiorców i menedżerów, instytucji bankowo-finansowych, instytucji naukowych i edukacyjnych, organizacji pozarządowych, mass mediów oraz samych mieszkańców poszczególnych JST. Warto pamiętać, że wkładem uczelni do rozwoju kapitału intelektualnego są studia podyplomowe, MBA i doktoranckie. Nie sposób też pominąć udziału naukowców w tworzeniu oraz aktualizacji strategii i programów rozwoju regionów i subregionów.

Korzystne jest, że w województwie zachodniopomorskim są realizowane projekty badawcze służące rozwojowi lokalnemu i regionalnemu JST. Przykładem tego typu badań naukowych były przeanalizowane w niniejszym opracowaniu studia przypadków: *Aktualizacja Strategii Rozwoju Szczecina oraz opracowanie średniookresowego programu rozwoju*, przeprowadzona na zlecenie Gminy Miasto Szczecin w latach 2009–2011, oraz *Foresight obszaru tematycznego rynek pracy województwa zachodniopomorskiego*, przeprowadzony na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego w 2010 roku.

Literatura

- Diagnoza społeczno-gospodarcza Szczecina*, WYG International, Szczecin, maj 2011.
- Flejterski S., *Nauka i edukacja jako czynnik konkurencyjności regionów i subregionów*, Ekonomiczne Problemy Usług 2011 (w druku).
- Foresight obszaru tematycznego rynek pracy województwa zachodniopomorskiego*, raport końcowy, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, Szczecin, październik 2010.
- Jaźwiński I., *Relacje między kapitałami ludzkim i społecznym – zarys problematyki*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 113, Wrocław 2010.
- Klinger K., *Naukowcy nie chcą współpracować z biznesem*, „Dziennik Gazeta Prawna” 2010, nr 80.
- Koch J., *Rola nauki w rozwoju gospodarczym*, <http://pryzmat.pwr.wroc.pl/Pryzmat123>.
- Polska 2030. Wyzwania rozwojowe*, red. M. Boni, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009.
- Raport o kapitale intelektualnym Polski*, SGH, Warszawa 2008.
- Strategia Rozwoju Szczecina 2025*, WYG International, Szczecin, maj 2011.

System funkcjonowania szkolnictwa wyższego trzeba szybko unowocześnić. Polska przegrywa w Unii rywalizację o najzdolniejsze umysły, rozmowa z M. Kleiberem, „Dziennik Gazeta Prawna” 2010, nr 81.

Wiśniewski P., *O edukacji ekonomicznej*, „Bank” 2010, nr 4.

www.polska2030.pl.

RESEARCH AND EDUCATION IN THE DEVELOPMENT OF INTELLECTUAL CAPITAL OF LOCAL GOVERNMENT UNITS

Summary

Currently, under development of the economy and society based on knowledge the scientific research and education, and intellectual capital are considered the key factors of socio-economic development. The aim of the study is an indication of the importance of research and education in the development of intellectual capital with consideration of the local government units (LGUs).

The paper presents the development of intellectual capital as a challenge to LGUs. The role of research and education in the development of LGUs is discussed. In addition, two examples of research serving the development of LGUs in zachodniopomorskie voivodeship: *Update on Development Strategy of Szczecin* and *Foresight on the Regional Labour Market*.

Translated by Stanisław Flejterski and Ireneusz Jazwiński